

OPBOUW

weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven

red. en sekr. riouwstraat 59, wormerveer

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw“

adm.: kon. wilhelminalaan 38, leersum

A. H. ALGRA — SLIEDRECHT

Geven en vergeven

„Men roept de landman
op tot rouw...“

Amos 5, 16.

Deze week wordt weer overal een gebedsdienst gehouden voor het gewas. Wat ouderwets genoemd: bidstond voor het gewas. Soms met de toevoeging: „...en arbeid“. Die toevoeging lijkt mij niet zinvol. Ik begrijp wel hoe ze ontstaan is. Er zijn in veel gemeenten geen boeren meer; of slechts enkele, en heeft het dan zin om de gemeente samen te roepen voor een gebedsdienst voor het gewas? In de radio- en t.v.gids van de N.C.R.V. vertelt de predikant uit Molkwerum, die in de gebedsdienst van woensdag voorging, dat zijn gemeente wel opkomt, omdat men daar nog vrij dicht bij de natuur leeft. Dit is onnozel. Niet van die predikant, maar van de mensen, die, in andere plaatsen, geen belangstelling hebben voor zo'n dienst, omdat ze niet meer bij de natuur leven. Elk kind weet immers, dat wij eten van het land. Dat er in de gemeente geen boeren zijn, is dan ook geen reden om niet voor het gewas te bidden. We houden trouwens geen bidstond voor de boeren, maar voor het gewas. Ik heb het eens meegemaakt, dat een paar boeren, na de dienst in de kerkeraadkamer, zeiden, dat de dankstond bijzonder veel zin had gehad, dat jaar, want ze hadden een goed jaar gemaakt. Dat was natuurlijk niet de bedoeling van de dankstond, om te danken voor de goede prijzen. Wij komen niet samen om te danken voor de boeren, maar om samen met hen te danken en te bidden voor het gewas. En wanneer we afkondigen: bidstond voor gewas en arbeid, dan raken we de oorspronkelijke zin van de gebedsdienst kwijt. Het gaat in zo'n dienst niet om industrieel werk, of om al het andere werk, in handel en diensten, maar om wat er groeien moet, als wij leven willen. Van de

boeren zou je kunnen zeggen, dat zij van de Here de opdracht hebben: „Geefte gij hun te eten“, maar het gaat dan niet om hun inkomsten, noch om de inkomsten van anderen die werken, maar om de opbrengst van het land. De uitzending van br. Ter Maat naar Soemba is een heel aparte, een konkrete gebedsdienst voor het gewas.

Amos was een schapenfokker in Judea en hij had wat tuinderij. Hij heeft de bui zien hangen. Hij profeteerde daarvan. „Er zal op alle pleinen rouwklacht zijn en op alle straten roept men: Ach! Ach! Men roept de landman op tot rouw, er is een dodenwacht en een dodenklacht in de wijngaarden, een mislukte oogst, de pest woedt. De Here zegt: Ik ga door uw midden heen.“

Die uitdrukking kom je nóg eens tegen. De Here ging ook eens door het midden der Egyptenaren heen. Hij sloeg toen alle eerstgeborenen. De uitdrukking betekent dus: De Here komt op je af. Niet om te helpen, maar dreigend.

Wanneer de profeet niet gesproken had, was er misschien niemand geweest die de bui zag aankomen. Het leek een rustige tijd. In de eerste regels van Amos' boek staat, dat hij gesproken heeft in de dagen van Uzzia, koning van Juda en in de dagen van Jerobeam, zoon van Joas, koning van Israël. Die Jerobeam was een flinke kerel uit het huis van Jehu. Hij had het Noordelijk rijk de wijde grenzen teruggegeven, die het had ten tijde van David. Er staat dan ook in II Koningen 14, dat de Here verloor, door Jerobeam, de zoon van Joas. Zo was hij een helper voor Israël. In Amos 1, 1 staat er dan bij, dat de woorden van Amos gesproken zijn, twee jaar voor de aardbeving. Een aardbeving zie je niet aankomen, die is er plotseling. Deze aardbeving moet een nationale ramp geweest zijn. De profeet Zacharia komt later nog eens terug op die aardbeving. „Gij zult de vlucht nemen, zoals gij de vlucht genomen hebt voor de aardbeving in de dagen van Uzzia,

de koning van Juda“. Het leek rustig, onder het bewind van Uzzia en Jerobeam II, en de aardbeving was er nog niet geweest. Toen sprak Amos. Hij zei, dat de Here er dreigend aan kwam. Terwijl niemand dit verwachtte. Het volk was tevreden met zichzelf, ook wat zijn godsdienstigheid betreft. „De Here is met ons“ (5, 14).

Wanneer de Dag des Heren komt, zal deze enkel licht zijn en geen duisternis (5, 18). Ze zijn niet bang voor de komst des Heren en ze zien niet in, dat dan slechts een restant van Israël behouden zal worden, zoals een herder het lapje van één oor van het schaap redt uit de muil van de leeuw (3, 12). Dat stukje oor is dan gered, maar het schaap is wél dood! De gerichten van de Here zullen vernielend gaan over Israël en over de volken rondom Israël.

Hoe reageert Amos er zelf op? Dat is heel in het kort te zeggen. Hij zegt het oordeel niet alleen maar aan; hij bidt.

„Here, HERE, houd toch op! Hoe zal Jakob staande kunnen blijven?“. Dezer dagen zal menige „zwarte“ dominee de zonden des volks breed uitmeten want er is overal afval en goddeloosheid. Maar het heeft niet veel zin om dat uitvoerig te doen. De goddelozen zijn toch niet in de kerk, tijdens de bidstond voor het gewas en de mensen, die wel in de kerk zijn, weten beter dan hun dominee, hoe erg het is. Zij zitten immers elke dag een poos in de kantine en horen de gesprekken. Er is slechte praat te horen en er is onder het volk weinig kennis van het Evangelie en weinig verlangen naar een nieuw leven, dat puur is en heilig. Er zal gepreekt worden van Gods gerichten die over de aarde zullen gaan, doch wij moeten maar doen als Amos. In ons bid-uur kunnen we maar het beste bidden, en wat minder preken. Bidden voor ons volk, en voor het Russische volk, het Indiase, de Indonesische stammen, de Amerikanen, de Afrikanen.

Ons gebed is niet voor onze portefeuilles en voorraadkast, en ook niet voor iets onder de kurk, maar een gebed om eten en drinken en vooral om vergeving. Want wanneer de Here niet ophoudt, zoals Amos zegt, dan zal de honger over ons komen en de dorst. En wie zijn dan de dupe? De zwaksten in de samenleving. De rijken vinden er wel wat op. Maar de armen, de oude mensen, veel kinderen en de dieren, zij hebben niets om te ruilen en zij hebben geen reserves. Zij hebben geen appeltje

voor de dorst.

„Here, HERE, houd toch op!“ (Amos 7, vers 2 en vers 5). Maar dan wordt in preek en in gebed een moeilijk punt ons niet bespaard. Er is iets, waar je zo gauw geen antwoord op weet. Wanneer wij uitroepen: „Here, vergeef! Here, houd toch op!“ zou het dan niet kunnen gebeuren, dat God antwoordde: „Maar Ik ben niet begonnen! Ik ben nog niet eens met mijn gerichten begonnen; jullie doen het zelf, jullie vernielen en vervuilen Mijn schepping!“

Ja, wat zou je daarop moeten zeggen. Het is waar. Over aktiegroepen zijn we meestal nogal geïrriteerd. Wanneer ons verteld wordt dat het drinkwater opdraakt en de energie en dat de ozonlaag vernietigd wordt, dan denken we dat het overdreven is en we zullen later wel weer zien. Daar kunnen wij ons nu nog niet druk over maken. En die ontwikkelingshulp spreekt ons ook niet zo erg aan, je weet immers niet waar ons geld dan terecht komt. Er waren zeer velen in het land, die er op wachtten, dat nu eindelijk eens niet alleen maar aktiegroepen, maar het volk, via zijn vertegenwoordiging, de Tweede Kamer, op één punt, nl. dat van de neutronengranaat, eens zeggen zou, dat het zó niet langer kán. Ook die hoop is vervlogen. De mannen, die tegen de motie van het C.D.A. stemden, hebben met bidstond voor het gewas, dit jaar, misschien wel even wat moeite.

Trouwens, wie niet? De vierde en de vijfde bede zitten aan elkaar vast. Geef ons heden ons dagelijks brood en vergeef!

in dit nummer

- Pag. 73 ds A. H. Algra: Geven en vergeven
- Pag. 74 Drs H. de Jong: Discussie over dienstweigering (6 - slot)
- Pag. 75 Ds J. Vonkeman: Zending en opwekkingsbewegingen (5)
- Pag. 76 D. W. L. Milo: Wedergeboorte
Ds H. Smit: De Charismatische Beweging
- Pag. 78 Van de zending
P. C. van Wijk: Terloops...

Discussie over dienstweigering

(6)

Antwoord aan drs K. Goudriaan

Het vermogen tot vereenzelviging

De bereidheid om voor de landsverdediging de wapens op te nemen hangt af van de mate waarin men zich kan vereenzelvigen met het land en zijn belangen. Dit lijkt mij een gevolgtrekking uit het onderwijs van de Schrift. Hiermee is gezegd dat niet het *pacifisme* het eigenlijke punt van de discussie kan zijn. Dat er onder niet-christenen en christenen aarzelingen zijn ten aanzien van het gebruik van geweld in dienst van de overheid komt niet voort uit een groeiende vredelievendheid. Het *pacifisme* — waaronder ik versta de principiële doel dan ook van wapengeweld gebruik te maken — wordt m.i. ten onrechte als inzet van de discussie over dienstweigering aangevoerd. In werkelijkheid is het iets anders dat een beheersende rol speelt en dat is het vermogen tot vereenzelviging met het landsbelang.

In mijn zesde stelling heb ik destijds deze zaak aangevoerd. „Veel pacifisme berust op verzwakking van de verdunding van het nationale besef; men voelt zich als volk geen eenheid meer.” Nog sta ik achter deze stelling. Alleen zou ik nu het woord ‘pacifisme’ niet meer gebruiken. ‘Antimilitarisme’ is juist. Met het woord ‘pacifisme’ typeren we onze tijdgeest allerminst. Men is wel degelijk bereid om gewoont te gebruiken, is het niet om gewoon te gebruiken dan wel om te bekvechten. Men is bepaald strijdslustig.

Maar wapens opnemen ter verdediging van het land of het continentale belang is een andere zaak. Daarvoor moet men zich met het land of continent voldoende kunnen vereenzelvigen. En daar wringt de schoen. Laat ik dat illustreren met een flarde van een radio-discussie die ik onlangs hoorde en waarin iets gezegd werd dat tamelijk kenmerkend is voor onze tijd: „Normaal zijn — dat is: je zelf zijn.” Bij zo’n zinnetje zie je de samenleving voor je ogen in elkaar storten. Waardoor is een volk een volk? Toch vooral vanwege een gezamenlijk doorgemaakte historie, waarin juist de algemeen aanvaarde normen zo’n grote rol hebben gespeeld. Maar dat zinnetje zegt: beantwoorden aan de norm — dat is iets wat ieder voor zich uitmaakt en om de norm te vinden behoeft ieder slechts z’n eigen wezen in kaart te brengen. Behalve dat dit een ver-

vloekt humanisme is, is het ook nog een vervloekt individualisme. Bij dit standpunt is geen *gemenebest* meer mogelijk.

Je ziet dan ook in onze tijd, dat de overheid meer als een ‘zij’ dan als een ‘wij’ ervaren wordt. „Dat moeten ‘ze’ betalen.” Daar moeten ‘ze’ voor zorgen.” De mentaliteit die hieruit spreekt is funest voor zoiets als de landsverdediging. Wie waagt z’n leven voor die onpersoonlijke ‘ze’?

Critische solidariteit

Maar hoe zit het nu met ons christenen? Want wij hebben ook groeiende moeite met de vereenzelviging. Echter, als het goed is, om heel andere redenen. Omdat wij de overheid zien als van God gegeven, zullen wij zo lang mogelijk de solidariteit met haar bewaren. De situatie is daardoor denkbaar dat christenen het langst in militaire dienst zullen zijn, omdat zij de overheid en de landsverdediging vanuit de ambtsgedachte benaderen. Zeer hoge ambten en zeer verantwoordelijke taken kunnen hun vanwege deze benadering toevertrouwd worden. Zoals bijvoorbeeld een Daniël een zeer hoge post bekleedde in het Medisch-perzische rijk van koning Darius (Dan. 6:3). Dat kon omdat dat rijk in godsdienstig opzicht een zekere neutraliteit aan de dag legde.

Zo is dat ook met onze overheden in het tijdperk van de secularisatie, dat wij doormaken. Zij streven, gegeven de situatie, een loffelijke neutraliteit na. Maar het is met die neutraliteit als met de stilstand van het water tussen vloed en eb; die duurt maar kort. Van christelijk wordt het antichristelijk. Dat zie je zelfs in Daniël 6, waar Daniël vanuit een staats-absolutistische gedachte aangevallen wordt op zijn dienen van God. „Ieder die binnen dertig dagen een verzoek richt tot enige god of mens, behalve tot u, o koning, zal in de leeuwenkuil worden geworpen” (Dan. 6:8). Christenen — in zoverre zij christenen zijn — zullen hun overheden op dit punt steeds kritisch toetsen, of zij ook over de anti-christelijke schreef gaan. En daarvoor hebben zij de bijbel nodig, niet om die klakkeloos toe te passen, maar om vanuit een levende omgang ermee de eigen situatie waarin men staat geestelijk te leren *beproeven*, (dat mooie woord dat we bij geen enkel bijbelgebruik kunnen missen: beproeven of toetsen of geestelijk beoordelen).

„We moeten toch ook door het leven?”

Deze tegenwerping kun je in christelijke kring nog al eens horen.

Wanneer wij elkaar in liefde en ernst vermanen om toch in ons dagelijks leven en maatschappelijk beroep met z’n vele verleidingen in alles naar Gods geboden te handelen, dus: recht te doen, weldadigheid lief te hebben, en ootmoedig met de HERE te wandelen, stuit je zo in eens op dat... maar we moeten toch ook door het leven?

Alsof de HERE onbekend zou zijn met de moeiten en zorgen van ons leven, van ons brood verdienen, van ons zaken doen. Alsof de HERE, toen Hij aan zijn volk zijn heerlijke wetten gaf, niet wist wat er in het mensenleven aan verzoeken zich kan voordoen. Alsof zijn rechten en inzettingen min of meer buiten de werkelijkheid van iedere dag omgaan. Alsof Hij zijn geboden niet gegeven had juist tot welzijn en bloei en bescherming van ons leven. Alsof ze niet het stempel dragen van zijn wijsheid, goedheid en barmhartigheid. En alsof de vreze des HEREN en het doen van zijn geboden wel mooi en

goed is in bepaalde omstandigheden, of om er zo eens des zondags over te horen preken, maar dat we er in de nuchtere, harde werkelijkheid van het bestaan, als het gaat om ons brood, om onze positie, om vooruit te komen, om de concurrentie het hoofd te kunnen bieden, maar slacht meer uitkomen.

O, die boze en in de grond goddeloze tegenwerping: „We moeten toch door het leven!” Juist omdat we door het leven moeten, moeten we onze weg met de HERE gaan, moeten we zijn geboden gehoorzaam in acht nemen, moeten we onze welvaart en zegen van Hem alleen verwachten, moeten we in zijn wegen wandelen.

Alle succes is geen zegen. Alle voorspoed is geen heil. Alle vermeerdering van geld en goed is geen echte rijkdom en waarachtig geluk. De zegen des HEREN, die maakt rijk en Hij voegt er geen smart bij (Spr. 10:22). Wat baat het de mens, zo hij de gehele wereld wint en hij lijdt de schade van zijn ziel? — zo heeft de Here het waarachtig zijn discipelen voorgeschreven.

We moeten toch door het leven? Ja zeker. Maar we zullen straks voor Christus’ rechterstoel gesteld worden, opdat een ieder weg zal dragen wat door het lichaam geschiedt, naar dat hij gedaan heeft, hetzij goed, hetzij kwaad (2 Cor. 5:10).

Alles is vreest God en onderhoudt zijn geboden! (Pred. 12:13).

B. Telder, Bilthoven

Het kan wel niet anders of christenen zullen verschillen in de taxatie van wat in onze dagen gaande is. Men kan er meer of minder zonnig tegen aan kijken. Dat hangt zelfs samen met de plaats waar men woont in het land. Maar voor allen gemeenschappelijk zal, als het goed is, de oplettenheid zijn: in hoeverre zijn onze overheden machten der duisternis aan het worden, waarmee wij ons op geen enkele wijze meer kunnen vereenzelvigen? Geen gemakkelijke vraag. We zullen bij de beantwoording ervan elkaar nodig hebben. „Samen met al de heiligen...”

Het christelijk-eigene van ons probleem

Essentieel vind ik het inzicht dat wij ten aanzien van de dienstweigering dus met een geheel eigen christelijke problematiek te doen hebben, die wij ten diepste met niemand anders delen. Wij zijn vanuit ons bijbelse denken niet anti-overheidsgezind, vinden zelfs dat een overheid christelijk kan zijn en stellen daarenboven genuanceerd vast dat dit is voorgekomen. Vanuit de ambtsgedachte gesproken kan de overheid op ons reiken, ook als zij haar belang, de rechtsorde, gewapenderhand moet doorzetten. Maar — deze overheid kan verduivelen tot een macht der duisternis, waardoor wij dan niet meer met een overheid à la Romeinen 13 te maken hebben, maar met een overheid à la Openbaring 13, het beest.

Hoezeer echter dit christelijke nee verschilt van het wereldse anti-militarisme kan hieruit vooral blijken, dat het zich niet beperkt tot het militaire. Het nee zal dan een nee over de hele linie zijn. Niet de huichelachtige toestand dus, dat men wel de lusten, maar niet de lasten van de staat wil — iets waaraan ik me bepaald stoot in het huidige anti-militarisme! Dat men bijvoorbeeld een door de staat betaald ambt gebruikt om onder beroep op de vrijheid van meningsuiting het staatsgezag te ondermijnen. Hulde in dit verband aan die kerken in ons land, die in financieel opzicht geheel los van de overheid en solidair en kritisch te zijn. Nathan hoort niet van Davids tafel te eten, onverschillig of ze het eens zijn of niet.

Deze dingen zeg ik overigens niet om het echte, principiële pacifisme te bemoeilijken. De overheid moet ruimte laten aan minderheden in het volk die om des gewetens wil afzien van elk gebruik van geweld, of het nu de landsverdediging of de persoonlijke noodweer betreft. Zulke gemoedsbezwaarsen moeten worden lastig gevallen met consequenties die anderen voor hen trekken, bijvoorbeeld: dan kun je ook geen enkele overheidsbetrokking vervullen. Wel moet het gemoedsbezwaar getoetst worden op persoonlijke offerbereidheid (wat doe je als je op straat aangevallen wordt?).

De neutronen-bom

Wat tenslotte de neutronen-bom betreft nog dit. Wanneer je het militaire aspect van een staat accepteert, — zij het onder voorbehoud — wil dat nog niet zeggen dat je alle middelen ter verdediging op de koop toeneemt. Ook hier kan de ambtsgedachte haar diensten weer bewijzen. Zij kan nl. behoeven voor tweërlei automatisme, a) het automatisme van de bewapeningswedloop en b) het automatisme van slag en tegen-slag.

Ad a): Niet uiteindelijk de kracht van de potentiële tegenstander bepaalt wat een land zich ter gewapende verdediging aanschafft, maar de verantwoordelijkheid tegenover God en de naaste. Men behoeft de aanmaak en het bezit van moderne wapens niet te schuwen, maar de inspanning daarvoor kan vergeleken met de rest geheel onevenredig worden. 't Is als met verzekeren. Het is verantwoord je te dekken tegen bepaalde risico's, maar het is niet verantwoord om vanwege de hoogte der premies tot armoede te vervallen. Met evenredigheid bedoel ik dat behalve aan eigen veiligheid ook aan de wereldarmoede gedacht moet worden. Overigens kan bewapeningsdrift alleen in toom gehouden worden door godsvertrouwen, dat trouwens iets anders is dan roekeloosheid. 'Vrees God en houd uw kruut droog.'

Ad b): Als de vijand met het verschrikkelijkste wapen aanvalt, wil dat niet zeggen dat er teruggeslagen moet worden. Dat past wel in een *vergeltingsdenken*, maar niet in een *ambtsdenken*. Het kan zijn dat uit verantwoordelijkheidsoverweging van de tegen-slag moet worden afgezien. In dat geval gaat onze cultuur ten onder zonder die van de tegenstander te hebben vernietigd. De winst is dan een vrij geweten en dat is niet helemaal niets. Men zal van hieruit mijn voorkeur voor de meer gepreciseerde neutronen-bom kunnen verstaan. Het atoom-wapen van tot dusver is te zeer een vergeldings-wapen en heeft te weinig met strategie te maken. Het argument dat de neutronen-bom de atoom-drempel verlaagt, past ook typisch in het automatisme van het vergeldingsdenken. Niet de actie van de vijand bepaalt de aard en de hevigheid van onze reactie. Hebben en gebruiken van het atoom-wapen blijven twee. Het ambtsdenken staat daar tussen.

Maar ik ben er niet gerust op dat dit ambtsdenken de westerse legerleidingen wel beheerst. En hier stuiten we opnieuw op onze vreemdelingschap in deze moderne wereld. In militaire dienst gaan is inderdaad geen vanzelfsprekendheid meer. Maar — onze hele solidariteit met staat en maatschappij is daarmee aan de orde gesteld. Kom Here Jezus, ja, kom haastiglijk!

Hiermee beëindig ik voor mijn deel mijn discussie met drs K. Goudriaan. Ik ben zo ver mogelijk met hem mee gegaan in het doordenken van de mogelijkheid tot dienstweigering, zij het op mijn eigen wijze. Verder was het vooral het Schriftgebruik dat mij interesseerde.

J. VONKEMAN — RICHMOND (Natal) ZUID-AFRIKA

ZENDING EN OPWEKKINGSBEWEGING (5)

Terug naar eigen huis

Nee, waarde lezer, er is niets boven het begin van dit artikeltje weggelaten. Het opschrift van de vorige artikelen „naar aanleiding van Dr Kurt E. Koch 'Gott unter den Zulus' is met opzet weggelaten omdat we ons nu niet langer bezighouden met opwekkingsbewegingen zoals die buiten ons voorkomen, maar aandacht willen schenken aan de invloeden van opwekkingsbewegingen in eigen huis. We hebben Bijbelse kritiek ingebracht op de opwekkingsbeweging van Erlö Stegen die in vele opzichten een model is van de revivals die overal op de wereld voorkomen, maar voordat we naar eigen huis teruggaan willen we bij het afscheid eerlijk opmerken dat we altijd diep onder de indruk kwamen van de ernst die we bij veel van deze broeders opmerken om dicht bij de Heere te leven. Het dagelijks luisteren naar God in Bijbelstudie en het ophoudelijk gebed samen met de voorbede, we kunnen er wat van leren en er jaloers op zijn; is bij ons die ernst om dicht bij God te leven niet soms geneutraliseerd in kerkelijke activiteiten? Wat komt er bij ons vaak weinig van het gezamenlijk gebed terecht! En van de voorbede! Het woord gebedskring maakt een Gereformeerd mens wat kopschuw. Maar waarom eigenlijk?

In mijn nederlandse tijd kwam het niet voor dat studenten bij elkaar kwamen om samen bepaalde noden aan de Heere voor te leggen. Op jeugdverenigingen werd veel gepraat over de achterblijvers en niet-meedoeners. Maar we zeiden niet tegen elkaar: laten we nu voor hen bidden. We discussieerden en redeneerden en objectiveerden, en hielden ons daarmee veel van de Bijbelse ernst van het lijf. We zouden het overdreven gevonden hebben om samen om de tafel te gaan zitten en af te spreken: broeders, er zijn zoveel noden, laten we om de beurt bidden en het alles aan God voorleggen. We lopen de Heere niet aan, zoals het in de Statenvertaling heette. Het kan alleen maar ontdekkend zijn om de gelijkheid van de onrechtvaardige rechter — hij staat in Lukas 18 — nog eens met elkaar te lezen, en onszelf dan af te vragen of de Zoon des mensen het geloof bij ons vindt dat uitbrekt in volhardend gebed. Laat een Gereformeerd mens zich vooral niet schamen om zijn Bijbelse kritiek naar voren te brengen in verband met de opwekkingsbewegingen, maar tegelijkertijd erkennen: we hebben ook wat geleerd; waar is ons volhardend bidden?

Emotionaliteit en Heilige Geest

Het is welbekend dat de zonen van de lauwe westerstranden heel wat minder emotioneel zijn dan de kinderen van Afrika. Het staat nog te bezien of dit supremaat van het gevoel tot de ingeboren Afrika-erfenis behoort of dat het mogelijk eigen is aan alle volken die nog letterloos zijn of nog bezig zijn het lettertijdperk binnen te treden. Hierover mogen de geleerden nog twisten. Wij echter hebben met het feit te maken dat onze erfenis, bij Afrika-volken als stijfpotsierlijk overkomen. Onze zo mooie maar toch wel zwaarbetogende formulieren doen het in het kerkelijk Bantoe-leven niet. Onze Geneefse melodien zouden in Zoeloekerken plotseling van heel wat mindere komaf lijken te zijn. Wat onze Bantoe-Christenen het liefst zingen zijn steeds weer dezelfde refreinen, steeds weer herhaald, op half Westerse, half Afrika-melodieën die niet in noten te vangen zijn maar in het steeds herhaalde gezang voortdurend anders klinken. Zijn enkele Christenen bij elkaar, licht gaan ze zingen, en licht begint er een in de handen te klappen als ondersteuning van het gezang. De kans is echter groot dat een zwarte Evangelist in het midden van de broeders zit die duidelijk laat merken dat hij van dit alles niet gediend is. Voor hem is Christendom gelijk aan de wat strakke beleving van de blanke Christenen die hij kent. Er moet gezongen en gesproken worden, ingetogen en ingehouden. Met de aanvaarding van het Christendom zoals dat uit Europa tot hem kwam, schaamt hij zich als het ware voor zijn emotionele en spontane Bantoe-aard. Je zou eigenlijk uit je eigen wereldje uit moeten stappen om goed Christen te kunnen worden. Van de weeromstuit doet onze Evangelist wat afgemeten en vormelijk. Als hij de broeders vermaant wat eergiediger te zingen, komt het zingen inderdaad in kalmere wateren terecht maar de spontaniteit is nu ook weggeëbt. Het jonge Christelijke kindje kan gesmoord worden door het dekentje uit Europa. Het gebeurt dat de jonge Christen zich niet thuis voelt in de kerk. Hij kan er zichzelf niet zijn. Het kan ook gebeuren dat het kind het dekentje van zich afschopt. Dat is gezond. Het kind kan nu vrij spartelen.

Onder het zingen door kan ook iets anders gebeuren. Soms lijkt het alsof een andere geest is binnengekomen. Niet dat de mensen in hun handen zijn gaan klappen, ook niet dat ze zijn opgestaan van hun plaatsen, ook niet dat de broeders nog wat enthousiaster zijn gaan zingen. Bij sommigen is het spontane en het blijde handengeklap en zingen overgegaan in een vastberadenheid alsof ze ergens heen op weg zijn. Het zweet dat al druppelende begint te stromen. De voeten en het hele lichaam doen nu in één rythmische beweging mee. Ogen die zoëven nog blij rondzagen, zijn nu gesloten of zijn verstart. Zoëven was het nog mogelijk om zomaar samen op te houden. Nu zouden alle aangezette remmen het begeven. Onder het nu dreunende gezang door hoor je kreten, niet van blijheid maar als een reeks onontwarbare schreeuwen komend uit een onbekende diepte. En daar — helemaal niet onverwacht nu — wankelt iemand naar buiten, schreeuwend en brullend of gierend en krijsend, zonder dat het mogelijk is hem tot bedaren te brengen. Er is dan ook niemand die het probeert.

Het is — zo zegt men — de Heilige Geest die over de vergadering is gekomen in de vorm van een zekere bezetenheid. Het „ik" van de roepende of zingende mens is nu verdrongen door de Heilige Geest die de mens tot zwijgen heeft gebracht. Zo staat het toch in de Bijbel? „Bedrinkt u niet aan wijn waarin bandeloosheid is, maar wordt vervuld met de Geest" (Ef. 5:18). Zoals er een negatieve en zondige bedwelming is, zo is er een positieve en heilige, die van de Geest, maar die zich op dezelfde wijze uit. Wie het waagt kritisch te vragen of de Heilige Geest echt wel zo werkt, wordt verweten de Heilige Geest te willen uitdoven.

Grenzen trekken

Deze vorm van bezetenheid komt vooral bij meisjes in hun late puberteit die nog geen contact met de andere sexe hebben gehad, en bij vrouwen in de overgangseleeftijd. De verklaringen hiervoor laat ik graag aan de psychologische vakman over. Wat ons hier nu interesseert is dat we te maken hebben met een variant van de bezetenheid die onder heidenen ook voorkomt. Als een meisje buiten het Christelijk geloof om zo tekeer gaat, wordt het „*hbayiza*" genoemd, en schenkt niemand er veel aandacht aan. Het gaat wel over zegt men dan. Ik herinner me dat we in de bossen zo'n meisje wel hebben gezocht samen met de hele familie. Het werd als een spannend uitstapje beschouwd. Maar in de kerk krijgt hetzelfde verschijnsel de ijk van de Heilige Geest, en dan wordt het zeer bedenkelijk. Dezelfde quasi-christelijke vorm van vervuld worden met de Geest kan ook bereikt worden door allen tegelijk te gaan bidden. Rustig wordt begonnen maar via allerlei verschillende overgangsstadia wordt crescendo het moment bereikt waarop de bidders geen beheer meer hebben over hun stem; een halfbewusteloze staat wordt bereikt waarin het lijkt alsof motorisch aangedreven woorden de bidder verlaten, en dan, ja dan is het punt weer bereikt van vervulling met de Geest;

Vervolg op pag. 76 - onderaan

D. W. L. MILO — DALMALLY

WEDERGEBOREN

lied 487

Toe, vroeg iemand me, schrijf eens een artikel over lied 487. Ik noteerde die wens, maar was niet van plan er op in te gaan. Schrijven moet liever niet besteld worden; schrijven moet uit de overvloed van gedachten en belevenis ontstaan. Toch, van tijd tot tijd kwam ik die aantekening tegen. En ik ging het lied lezen, de melodie zingen... Tot ik mijn koppigheid begreep als stomme koppigheid. Want — beste lezer, lieve lezeres — lees eens mee, zing eens mee. Dat is immers een lied, dat recht vanuit de Bijbel tot ons spreekt; een lied, dat recht tot uw hart gaat; een lied van Gods liefde voor ons en van onze liefde voor Hem. Dit is een *liefdeslied*!

Het is gedicht door Huub Oosterhuis, geboren in 1933, dichter en Amsterdams studentepastoor, vriend van ds W. Barnard en ds Jan Wit, medewerker aan het Liedboek voor de Kerken, voor niet minder dan 15 liederen. Een man die de Bijbel kent, niet alleen als theoloog maar ook als een kind van Gods koninkrijk. En iemand die de taal kent: die kan spelen met woorden, die kan schilderen met beelden.

De melodie van dit lied is van Bernard Maria Huijbers, geboren in 1922. Aan zijn voornaam ziet u al dat ook hij een katholiek christen is. Ja, hij is een Jezuiet en bovendien leraar voor liturgie aan het Amsterdamse Conservatorium en aan het Ned. Instituut voor Katholieke Kerkmuziek in Utrecht, componist en medewerker, voor vijf liederen, aan het Liedboek voor de Kerken. Zijn melodie is simpel, bijna klassiek; zij zweeft in de sfeer van Es grote terts maar wijkt telkens naar de neventoon aarde c kleine terts uit. Daardoor ontstaat een tweekleurig effect, een mystiek licht; iets wat de Duitser Zwielticht noemt en

de Sakser tweelicht of tweedonker. Jawel, de zoete geheimen van dit liefdeslied vragen om gedemt licht, om halfduister. Ze kunnen het daglicht velen, zijn geen werken der duisternis; maar ze vragen om een sobere, een kuise belichting. En als u meent dat u geen liederen van rooms door de keel kunt krijgen... Nu, vraag u dan maar eens af, wat onze reformatorische kerken, behalve de schat van de psalmmelodieën, eigenlijk aan kunst hebben voortgebracht? Weet u het?

—o—

De Heer heeft mij gezien en onverwacht / ben ik opnieuw geboren en getogen. / Hij heeft mij licht ontstoken in de nacht / gaf mij een levend hart en nieuwe ogen / Zo komt Hij steeds met stille overmacht / en zo neemt Hij voor lief mijn onvermogen.

U kunt natuurlijk zeggen: de Heere ziet alles, Hem ontgaat niets. Inderdaad. Maar de Bijbel zegt ook dat de Heere naar zijn volk kan „omzien”. Rondkijken, zoekend, liefdevol kijken; iets in iemand zien. Wij ontgaan de Heere geen moment; zijn ogen „doorwandelen de aarde”. Maar opeens kunnen we door Hem gezien worden. Ineens kan Hij naar ons omzien. Zoals een jongeman een meisje al twintig jaar in zijn omgeving kan hebben geweten. Maar opeens... ziet hij het meisje. We zeggen: met andere ogen. Dan gebeurt er iets aan zo'n jongen. Dan gebeurt er iets met dat meisje.

Zo gebeurt er iets met ons, als de Heere in liefde naar ons omziet. Daar blijft je niet dezelfde onder. Een wedergeboorte — daar is niet alleen de moeder, daar is ook en vooral het kind bij betrokken. Dat kind heeft er weet van, al kan het de beleving nog niet realiseren. En zo'n kind, dat „is geboren en getogen” in Amsterdam, of in Drenthe, in Brabant of op de Zeeuwse klei, dat is met al zijn vezels verbonden aan zijn ras, zijn bloed en zijn bodem. Maar nu? Na die wedergeboorte is de mens opnieuw geboren en getogen: overgeplant als burger naar een nieuw land. Staat ingeschreven in de hemelen. Valt onder de hemelse rechtsorde.

Dat is aan hem te zien — of er deugt iets niet. Hij kreeg een lichtje mee, om deze duistere wereld te verlichten. Hij kreeg een nieuw hart, van vlees in plaats van steen; een hart om God en de naaste lief te hebben. En nieuwe ogen: die branden van liefde tot God en zijn kinderen: die zien wat ze nog nooit bewust hadden waargenomen. Want aan blinden wordt het lieflijk licht geschonken.

Vervolg van pagina 75

ZENDING EN OPWEKKINGSBEWEGING

dan neemt de Heilige Geest de plaats weer over van mijn „ik”. Wát er dan gezegd wordt hetzij in een bijeenkomst als boven geschetst, hetzij bij het gezamenlijk gebed, is van minder belang. En het is dan ook van weinig belang.

In vorige artikelen hebben we het over de „onttakeling” van de mens gehad. Indien ergens, dan komt dat hier wel duidelijk uit.

Hoe minder de mens zelf doet en hoe meer hij wordt uitgeschakeld, des te meer ruimte is er voor de Heilige Geest. Wee hem die er tegen in gaat en vragen stelt. Hij wil de Geest blussen!

Zoals drugs een verslavende uitwerking hebben in het verschaffen van nieuwe verten, zo is deze vervulling met de Geest een ervaring die naar meer doet verlangen. Men raakt in de ban der bezetenheid. Maar tegelijk ermee doemt een verstommende hoogmoed op tegenover de anderen die de Geest niet hebben of het wagen deze Geest te weerstaan. Genezing (of bekering) treedt pas op wanneer door

rustig onderwijs wordt ingezien hoe de Heilige Geest onder de gelovigen werkt — maar men laat zich niet makkelijk leren — of wanneer de jongedochter de jongeman van haar hart ontmoet.

De zending kan in verschillende valstrikken terecht komen. Vanuit onze westerse achtergrond kunnen we wat vreemd tegenover de emotionaliteit van Afrika aankijken en voor „Pinksterachtig” verslijten wat in feite niet meer is dan blijde geloofsbeleving van Afrikaanse Christenen. Als de zending hier — gedachtig aan thuis — de remmen aanzet, zullen jonge Christenen zich mogelijk niet meer thuis voelen. We zouden het Bantoe-kind gemakkelijk in het Westerse dekentje kunnen smoren. Ik denk dat de zending hier niet te gauw bang moet zijn.

Maar... de grens tussen emotionaliteit en geest-bezetenheid is soms heel moeilijk aan te geven. Wie de grens te vroeg trekt en het Afrika-gevoel tot zwijgen wil brengen, houdt een typisch Westers gekleurde kerk over waarin menigeen zich niet thuis voelt! Wie de grens te laat trekt, en de van buiten komende geest van zwarte of wat vertekende blanke opwekkingsbewegingen wil stuiten, is te laat en ziet zijn Gereformeerde kerk licht veranderd in een dulle Pinksterboel naar Afrika-snit.

(wordt vervolgd)

H. SMIT — BARENDRECHT

De Charismatische Beweging

De redactie heeft me gevraagd het op 18 maart a.s. te houden verhaal over de Charismatische Beweging enigermate bij u te introduceren. Ik wil dat graag proberen. Hieronder volgen enkele punten die als leidraad kunnen dienen.

1. Onder de Charismatische Beweging verstaat men gewoonlijk een later opgetreden meer *binnen-kerkelijk* variant van de klassieke Pinksterbeweging. In Amerika wordt dan ook wel de naam Neo-pentecostalism gebezigd. Voor onze bespreking acht ik een scherpe formele afbakening van beide grootheden niet van groot belang, al zullen de verschillen wel worden genoemd. De behandeling dient zich te concentreren op de totaliteit van deze machtige beweging die zijn kracht (ook: aantrekkingskracht!) vindt in het poneren van een direkte Godservaring en -Geestbeleving in een tijd die door de God-is-dood-thematiek wordt beheerst!

2. De Charismatische Werkge-meenschap Nederland stelt zich ten doel „Christenen van alle kerken

en groepen aan te moedigen de vervulling met de Heilige Geest te ontvangen...”. In deze doelstelling komen enkele zaken naar voren die bij alle variatie toch typerend zijn voor de totaliteit van de beweging die ons nu bezighoudt.

a. Centraal staat de gedachte van de vervulling met de Heilige Geest (ook wel Geestesdoop genoemd) op een soortgelijke wijze als de eerste christenen op de Pinksterdag de Geest hebben ontvangen (Hand. 2). Met de Geest ontvangt men dat tevens de Geestesgaven, de charismata (Rom. 12 : 6-8, 1 Kor. 12 : 8-11, 1 Kor. 12 : 28-31...).

b. Uit het feit dat men christenen wil aanmoedigen de vervulling met de Geest te ontvangen blijkt dat deze vervulling zakelijk en

De liefdeservaring met de omziende God is te vergelijken met die van een bruid, die zich gewillig voegt onder de liefdesmacht van haar sterke man; die gaarne de verliezer is en daarin voor lief wordt genomen.

Hij doet met ons, Hij gaat ons in en uit. Heeft in zijn handen onze naam geschreven. / De Heer wil ons bewonen als zijn huis, plant als een boom in ons zijn eigen leven, wil met ons spelen, neemt ons tot zijn bruid en wat wij zijn, Hij heeft het ons gegeven.

Een goede bruid laat haar man begaan. Maria zei: Hij doe wat goed is in zijn ogen. Dat is voor beide partijen goed, voor beide partijen het beste. Want zij is het eigendom van haar minnaar, die haar „in zijn handpalmen heeft geschreven: gij zijt van Mij”. Zo, in die liefdesverhouding van God-van-de-hemel en van ons op deze beroerde aarde, worden wij tempelen van de Geest, het persoonlijke huis Gods. Hij wil wonen in ons hart, wil buiten geen enkele kamer gesloten worden. Wij zijn pas gelukkig, zalig, als we alles voor Hem openleggen. Letterlijk: ons hebben en houden.

En als God in ons gaat leven, als we vruchten des Geestes gaan voortbrengen, als we gastvrij en nederig worden, vergevingsgezind en barmhartig, vriendelijk en eensgezind... dan ziet ieder het aan ons: dat we *gelukkig* zijn. Gelukkig, dat de Heere naar ons omzag; gelukkig dat Hij ons begeert tot zijn bruid; gelukkig dat we van Hem zijn. En wat we verder presteren: alles wat van ons heet is een geschenk van Hem en wij zijn van Christus. Want wie zijn wij en wat is helemaal het gereformeerde volk, dat we uit onszelf vruchten des Geestes zouden voortbrengen? Het is alles van U, zei Salomo, en we geven het U *uit Uw hand*.

Gij geeft het uw beminden in de slaap, / Gij zaait uw naam in onze diepste dromen. / Gij hebt ons zelf ontvankelijk gemaakt: zoals de regen neerdaalt in de bomen, / zoals de wind, wie weet waarheen hij gaat, / zo zult Gij uw beminden overkomen.

Het gaat hier over schone zaken, die zich nauwelijks laten uitspreken. Met slaap is meer aan te duiden dan afwezigheid van bewustzijn gedurende zeven uur per etmaal. Slaap kan ook op de doodsslaap duiden. Slaap kan ook de echtelijke bijslaap zijn, het liefdesverkeer van man en vrouw. En zo wordt de liefdesverhouding tussen God de Heere en zijn kinderen in psalm 127 aangeduid als: zuivere genade, onverdiende zaligheid. Wie werkt, zegt die psalm,

kan zonder Gods zegen niets bereiken. Maar wie alles van Hem verwacht, krijgt wat hij wenst mild en overvloedig, zelfs in de slaap.

Tot in onze dromen „onderwijzen ons onze nieren”. Ons onderbewustzijn is altijd bezig. Juist in onze slaap, als wij niet worden gehinderd door denken, door zorgen, door ervaringen, door geluiden... dan staan wij ten volle open voor Hem.

Open staan. Dat doet denken aan psalm 40: Gij hebt mij oren gegraven, om te horen naar uw spreken. Als God niet naar ons omzag zouden we zo doof en blind zijn als onze afgoden. Maar Hij wil ons, wil ons geluk, wil ons bezitten als zijn onvervreemdbaar eigendom, is jaloers op ons, wil ons levenslang hebben en eeuwig zijn blijdschap met ons delen.

Begrijpt u het? Begrijpt u het? Maar het is goed, ons aan Hem gewonnen te geven. Zoals regen neerdaalt in een dorstig land, zo overkomt Hij ons. Zoals de wind waait waarheen hij wil, niemand ziet het, zo is Gods wedergeboorte aan ons. Eenmaal en voor goed. Achteraf merken we het. En hoe!

—o—

Burgers van Gods koninkrijk zijn we. Medeburgers van allen, die Christus' verschijning hebben lief gekregen. Beminde gelovigen. Mensen, die hun medechristenen lief hebben als mede-erfgenamen van het eeuwige leven: of ze calvinist dan wel katholiek zijn. Zalig de reinen van hart, want zij zullen God zien.

Dit lied is van twee mnanen, die van het huwelijk en zijn geluk hebben afgezien — om meer voor God en zijn gelovigen te kunnen betekenen. Toch kennen ze de liefdeservaring uit de Schrift. Ze komen daarin niets te kort. Ze „weten” waar het om gaat in het liefdesspel, want aan zijn beminden geeft God zijn „weten” als in de slaap. Zij kunnen onbeschroomd over kostelijke dingen spreken. Zalig zijn de reinen van hart, want zij zullen God zien.

Een gevaarlijk lied — in een tijd, die de huwelijksliefde heeft verloederd tot een nummertje ontucht. Gevaarlijk voor de bedrivers van ontucht. Die vuil is worde nog vuiler, maar hij heeft geen deel aan het koninkrijk van onze hemelse Vader. Zalig de reinen van hart. Zij zullen God zien. Van eeuwigheid tot zaligheid.

feitelijk dient te worden onderscheiden van de begiftiging met het geloof. De vervulling met de Geest is een volgende punt op de heilsweg die de christen heeft te gaan.

3. In de klassieke Pinksterbeweging werd zakelijk de gedachte verworpen, dat de Geest bij zijn vervullingswerk zou aanknopen bij lijnen die in iemands voorgaande levensgeschiedenis (door kerkelijke vorming e.d.) reeds waren gelegd. Men had weinig of geen gevoel voor wat we continuïteit zouden kunnen noemen. Vandaar nieuwe organisaties, andere leiders... een *antithetisch contrapunt* tegenover de bestaande kerken. Deze continuïteitsverwerping heeft zijn diepste gestalte in het ontbreken van het Verbondsbesef en in de felle aanval op de Kinderdoop!

4. In de latere ontwikkeling is een variant opgekomen die gewoonlijk met de benaming Charismatische Beweging wordt aangeduid. In deze beweging heeft men veel meer continuïteitsgevoel. De Geest trekt in zijn vervullend werk de lijnen die in de voorgaande levensgeschiedenis, in kerkelijke vorming en traditie en (eventueel) in theologische vorming reeds voorhanden waren tot volheid door.

Men ziet dan ook geen massale kerkverlating meer, maar een optreden in gebedskringen, samenkomsten en konferenties die alle concurrentie-karak-

ter tegenover de bestaande kerken zoeken te vermijden en gaarne gebruik maken van de diensten van kerkelijk-erkende ambtsdragers. Van antithetisch contrapunt komt het — zo hoopt men — tot *oekumenisch verzamelpunt*.

Overigens overdrijve men dit kontinuiteitsbesef niet. Ten aanzien van Verbond en Doop heeft het zijn doorwerking niet of nauwelijks gekregen. Ook dient de kritische vraag naar de werkelijke oekumenische waarde van de beweging te worden gesteld!

5. De zakelijk-feitelijke onderscheiding tussen begiftiging met geloof en Geestvervulling — zie punt 2b — is zeer aanvechtbaar en slechts met een soort uitlegkundige geweldpleging staande te houden. Men stelt dan bijv. een stuk van de heilsgeschiedenis (tussen Hemelvaart en Pinksteren) model voor de wijze waarop elkeen alle tijden door deel moet krijgen aan het volle heil... een exemplarisering van de geschiedenis! Juist zulk een niet te funderen interimsperiode wordt gemakkelijk een invalspoort voor ongenode gasten, waaronder wij een wetticistische dwanggeest en een verpsychologisering door toepassing van de methoden der psychotechniek als mogelijkheden zouden willen noemen.

6. De stelling dat de gemeente van nu over dezelfde buitengewone Geestesgaven moet kunnen beschikken als bijv. die van het oude Ko-

rinthe is te verwerpen. Hier wordt de regering van Christus door zijn Geest op een soort starre monorail gezet, waarbij de Geest de gevangene wordt van zijn eigen uitingen en gaven. In feite levert een dergelijke stelling mijns inziens een soort charismatische pendant van de verheffing van het Leerambt bij Rome en van het Confessionalisme in de protestantse orthodoxie.

7. De stelling dat de Geest de kerk door zijn bijzondere gaven door de eerste moeilijke tijd heeft geheugolpen maar dat Hij die bijzondere hulp gestaakt heeft bij het *klaren* komen en de verspreiding van het Nieuwe Testament bevat elementen, die men stellig niet mag verwaarlozen, maar is toch in zijn absoluutheid onaanvaardbaar. Ze is mijns inziens een zuivere contra-stelling van de onder 6 genoemde... van dezelfde systematiserende signatuur... een tegenpool in één en het zelfde vlak.

8. De gedachte dat de aard en de intensiteit van de verleende charismata mede in verband zou moeten worden gebracht met de religieuks-kulturele horizon van de desbetreffende tijd en plaats verdient mijns inziens voorzichtige overweging.

9. Van eminent belang is uiteraard de wijze waarop de apostel Paulus met name in 1 Kor. over de Geestesgaven spreekt. Toetssteen voor de echtheid van enig

charismatisch gebeuren is voor hem het door hem verkondigde evangelie van Jezus als Heer (1 Kor. 12:3; 1 Kor. 14:29, 1 Thess. 5:19-21).

Ten aanzien van het recht gebruik van de Geestesgaven stelt hij als criterium dat dit gebruik heeft te strekken tot het welzijn van allen en dan nog met een speciale toespitsing op het kleine en zwakke in de gemeente (1 Kor. 12:7, 12-31...; vgl. de praktische toepassing van dit beginsel in 1 Kor. 14:26-33...).

Paulus verwijt de Korinthiërs met nadruk hun vleselijk omgaan met de Geestesgaven waardoor het tegengestelde wordt bereikt van hetgeen de Geest bedoelt (1 Kor. 12:15, 21, 1 Kor. 4:8...).

10. Te wijzen is verder nog op enkele zaken die niet in direct verband met de Geestesgaven worden genoemd.

Wat is er te verwachten voor de gemeenschap wanneer de Geest in alles de verheerlijking van Jezus als Heer beoogt, terwijl deze hoofdbedoeling wordt bedreigd vanuit de loochening van de opstanding der doden (1 Kor. 15:12-34)?

Wat is er te hopen voor een gemeenschap waarin de Geest bij al zijn werk het welzijn van allen op het oog heeft, terwijl het Avondmaal door een harde polarisatie op sociaal vlak wordt ontheiligd (1 Kor. 11:17-34)?

11. Het komt me voor dat een weloverwogen en ernstige toe-

passing van de paulinische criteria ook vandaag een betere benadering waarborgt dan een oordeel-bij-voorbaat. Aan een ernstige kritiek op de Charismatische Beweging — haar vooronderstellingen, haar „binnenkerkelijkheid”, haar oekumenische image — zal het daarbij niet *kunnen* ontbreken.

12. Zelfkritiek behoort bij de kerk overigens óók niet te ontbreken! Vóór de Reformatie kwamen charismatische verschijnselen en zelfs bedieningen voor, maar de manier waarop de ambtelijke hiërarchie leiding, sacrament, genade en Geest onder de eigen beschikking gesteld en de christenen tot leken had gereduceerd kon toch niet anders werken dan als een kwalijke ontwenningsskuur waarin de heiliging van gaven en krachten aan de Here en het gebed om de kracht daartoe niet in het blikveld verscheen.

13. De Reformatie heeft een grote sanering gebracht. Veel kwaad is echter gesticht door het feit dat Geest en Geestesgaven veelal op een brutale wijze door doperse stromingen werden geclaimd en uitgespeeld tegen Woord, ambtelijke orde en kerkelijke inrichting. De reformatische concentratie op het Woord kon, hoezeer zij ook positief te waarderen valt, dat Woord nogal gemakkelijk als een logisch-rationele tegenpool gaan opstellen tegenover de gevreesde „doperse” emotionaliteit. Piëtisme en bevindelijkheidsgodsdienst treden op hun beurt weer als reactie op en verraden mede de ongestilde honger naar Godserving. Pool en tegenpool, actie en reactie... kiemen van separatisme, élitehouding en andere ongezonde bijverschijnselen van geestelijke polarisatie!

14. Er moet veel gebed zijn om een prediking die zo wordt gebracht en zo wordt gehoord dat er maar niet alleen informatie óver God overkomt maar dat in het Woord de Spreker zelf wordt gehoord en de presentie van de Here wordt ervaren. Wanneer dat gebed wordt verhoord, dan mag ook verwacht worden dat de Geest krachten van hart, hoofd en hand aktiveert en heiligt aan de Here tot arbeid voor het Koninkrijk en tot opbouw van Christus' Lichaam. Ik denk o.a. aan een toenemende activiteit en betekenis van kringen van lofzegging en gebed, van bijbelstudie en van hulpbetoon... Het bijzondere ambt zal zulk een ontwikkeling positief dienen te begeleiden en ervoor zorg hebben te dragen dat deze activiteiten erkenning vinden als wettelijk kerkelijke verrichtingen (zie bijv. Hand. 12:5, 12; ook 17 voor het ontbreken van bijzonder gekwalificeerde personen!)! Wanneer broeders en zusters, die naar de begeerte van hun hart elkander zoeken, de indruk houden, dat ze zich daarmee toch eigenlijk buiten het erf van de strikte kerkelijkheid begeven, dan zouden wij er aan schuldig staan dat het wieltje van Piëtisten, Nadere-reformatiechristenen, Gezelschapsvromen, Pinksterbroeders in polariserende trant nog eens wordt omgedraaid!

Overleg in Amersfoort

(Soemba-Borneo)

De kerk van Den Haag verzorgt de contacten met de gemeenten op Soemba en Borneo. Ook met de fam. Goossens en Ter Maat.

door P. C. van Wijk - Zaltbommel

Uit genade zalig worden

Eén van de moeilijkste dingen voor de gelovige is wellicht het geloof in de genade van God. Want geloven in genade houdt in: uit die genade willen leven, van die genade alles verwachten voor vandaag, morgen en straks.

Er zijn mensen die menen dat het geloof in Gods genade een gemakkelijk geloof is. Je hoeft dan immers niets meer te doen!

En dat is vaak onze moeite. We willen zo graag wat doen. We willen ons geluk zo graag zelf bewerken. We willen de zaligheid graag zelf verdienen.

Vandaar dat die wetgeleerde uit Lukas 10 aan de Here Jezus de vraag stelde: Wat moet ik *doen* om het eeuwige leven te beërven?

Wat moet ik doen?

Móet ik naar de Kerk? Als U denkt dat U dan beslist wel zalig zult worden,

Zij doet dit namens vele gemeenten in den lande. Je kunt misschien wel zeggen „namens allen”. Want waarin bestaat de hulpverlening aan onze broeders en zusters in Indonesië? Vanuit een verbondenheid-in-de-HERE toch in de eerste plaats, in ons gebed. Het vóór de HERE brengen van leven en strijd van hen. Dat Hij ze gedenke en hen stelt tot een licht voor de heidenen, tot een redmiddel voor hun buren-kampongs. Dat ze, met allen die de Naam van onze Heiland belijden, uitzien naar Zijn wederkomst. En dan is er ook dat andere in de hulpverlening, de financiële steun. Daaraan

den, kunt U misschien net zo goed thuis blijven.

Móet ik de bijbel lezen? Als U denkt dat op die manier God U Zijn genade wel zal schenken, kunt U het misschien net zo goed laten.

Moet ik dit of moet ik dat?

We moeten niets in die zin dat we zelf een steentje moeten bijdragen voor onze zaligheid. Zo'n geloof — een geloof dat iets wil doen om zalig te worden — is niet anders dan vroom egoïsme.

Gelóven is echter wat anders.

Geloven is iets zoeken buiten jezelf.

Geloof is God zoeken. Ik zoek U met mijn hart..., zo zegt de Psalmist het tegen God.

Ik zóek U. Ik wil bij U zijn. Ik wil U kennen. Waarom? Omdat ik U liefheb, omdat ik van U houd. En

waarom houd ik van U? Omdat U me bevrijd *hebt*, verlost *hebt*, genade geschonken *hebt*.

Wat moet ik doen om zalig te worden?

De Here Jezus zet de dingen in een ander verband.

Hij vertelt de geschiedenis van die arme zwerver die tussen Jeruzalem en Jericho aan de kant van de weg komt te liggen nadat hij is beroofd. En dan ziet hij ze voorbijgaan: die priester en die leviet.

Beiden wilden ze misschien ook wel erg graag iets doen om zalig te worden, iets doen om zich zelf te redden.

doen niet alle gemeenten mee. Immers verschillende hebben zich verbonden tot hulp aan het zendingswerk in Zuid-Afrika, zoals dat door de gemeenten van Haarlem, Leerdam of Kampen wordt gedaan. Of ook weer andere steunen de vereniging S.O.S. We behoeven niet allemaal hetzelfde te doen!

Den Haag informeert regelmatig de kerkeraden en zendingscommissies van alle kerken over het werk op en ten behoeve van Soemba en Borneo. Wij stellen er prijs op, dat minstens éénmaal per jaar ook mondeling te doen. Als we elkaar ontmoeten en spreken, luisteren naar el-

Maar iets voor die arme stakker doen was er niet bij.

Hém gingen ze voorbij.

Toen ze hem zagen, konden ze iets doen, maar ze deden niets.

Misschien waren ze wel zo druk met zichzelf bezig dat ze het niet de moeite waard vonden die man te helpen. Dat kán. Zó druk bezig zijn met jezelf, met je familie, met je kerk, met van alles en nog wat zonder echt iets te doen voor een ander!

Wat moet ik doen?

De Here Jezus zegt dat we God én onze naaste moeten liefhebben.

En in de geschiedenis van die arme stakker laat de Heiland duidelijk zien dat we de naaste moeten *zijn*.

Die priester en die leviet waren niets voor die stakker, zij betekenden niets voor hem, zij lieten hem stikken in zijn narigheid.

Die samaritaan was anders.

Die was barmhartig.

Had hij van Jezus gehoord en van Diens barmhartigheid?

Er is niets in de bijbel dat recht geeft voor die veronderstelling.

Maar hij was wel barmhartig.

Hij had misschien nog nooit de vraag gesteld wat hij moest doen om zalig te worden. Maar hij deed wel iets,

niet voor zichzelf maar voor een ander, niet voor zijn eigen behoud maar voor het behoud van een ander.

Wie veel met zichzelf bezig is ziet de nood van een ander niet.

Wie slechts bezig is met het behoud van zichzelf, kan niets meer doen om een ander te behouden.

Wie om een ander niet geeft kan geen barmhartigheid bewijzen.

Vroom egoïsme kan leiden tot moord.

Die priester en die leviet waren zó vroom bezig dat ze die arme man langs de weg rustig lieten doodgaan.

Nog één misverstand moet opgeruimd. Je kunt ook in je helpen van een ander met jezelf bezig zijn. Zelfs in het helpen van je naaste kun je iets willen doen.

Jezus wijst echter een uitnemender weg, de weg van de oprechte liefde voor God en mens. God loven en voor de ander het behoud zoeken.

Was die samaritaan een gelovige?

Over die vraag kun je eindeloos debatteren.

De bijbel zegt er niets over, maar het ligt igenlijk voor de hand dat hij een ongelovige was.

Maar desondanks was hij barmhartig. Dat kán dus ook.

Om te onthouden.

En zie ze vooral als je ze tegenkomt: barmhartige ongelovigen!

Jaarvergadering „Opbouw”

**Wilt U
even noteren:**

Datum: 18 maart 1978, 10.00 uur.
Plaats: Jeruzalemkerk, Utrecht.
Thema: De Charismatische Beweging.
Spreker: Ds H. Smit van Barendrecht.
Koffie en broodjes: worden U graag aangeboden.
Kleine kinderen: Crèche beschikbaar.

De kerk is als volgt te bereiken:

Vanaf het Centraal Station met buslijn 9, uitstappen bij winkelcentrum „De Gaard”.

Met de auto vanuit de richting Den Haag volgt U bij het verkeerspunt Oude Rijn de richting Utrecht, vervolgens kiest U de afslag Hilversum-Utrecht; dan volgt U de richting Hilversum en even later de richting Hilversum-De Bilt; dan neemt U de afslag De Bilt; onderaan deze afslag gaat U linksaf, bij de rotonde gaat U rechtdoor en over het spoor bij de eerste verkeerslichten rechtsaf.

Komt U uit de richting Zeist, dan gaat U bij de „Berekuil” rechtsaf de Sartreweg op tot de eerstvolgende rotonde; hier gaat U linksom en na het spoor bij de eerste verkeerslichten rechtsaf.

kaar, dan is dat een goede zaak. Van onze kant informatie, van de kant van de andere bezoekers vragen stellen, adviezen geven, mogelijkheden opperen enz. En het samen-doen ook zo beloven. In blijdschap, dat we dit met z'n allen mogen doen. Eenvoudig, toch belangrijk, omdat het direct verbonden is met het Koninkrijk der hemelen, dat zich hier en daar en overal in de wereld openbaart. En waartegen de vijand stookt.

Zo willen we ditmaal bij elkaar komen en nu eens niet in Utrecht, maar in Amersfoort en wel in een zaal van restaurant „Amershof”, Snouckaertlaan 11. (Dat is ongeveer 5 minuten wandelen vanaf het station-NS; komend uit dit station links af, richting centrum, over het spoorviaduct.)

Als datum kozen wij: zaterdag 11 maart a.s. De aanvang is gesteld op 14.15 uur en we eindigen omstreeks 5 uur. In die bijeenkomst zullen we ook luisteren naar ds C. A. Versluis van Ermelo-Voorthuizen, die iets zal vertellen over zendingswerk in de praktijk. Hij heeft op Nieuw-Guinea vele jaren gewerkt en daar ook veel ervaren.

En de financiële zijde komt aan de orde. Hoewel we aan elke kerk de gegevens verstrekken, willen we die hier ook vermelden. En wel met veel dank. Wat maakte de Here ons het werken gemakkelijk en wat bewoog Hij velen om een gift, bijdrage of collecte te zenden!

We ontvingen:

— uit ruim 40 gemeenten in totaal	f 46.300
— van particulieren	„ 3.000
— en een bijdrage in verlossings-salaris van ds Goossens	„ 5.000
	f 54.500

en gaven uit:

— aan salaris en voor sociale lasten voor ds Goossens	f 34.000
— aan steun van de kerken op Soemba en Borneo en voor opleidingen	„ 16.200
— aan reiskosten voor Paul en Kees, die hun schoolvakantie bij de ouders op Soemba doorbrachten (minus daarvoor ontvangen giften)	„ 3.700
— aan diverse kleine kosten	„ 300
	f 54.200

zodat we praktisch „rond” waren. Het saldo, dat in kas is (rond f 30.000) bleef in stand en dat moet ook wel, omdat de ontvangsten niet gelijkmatig over een jaar verdeeld binnenkomen. En we moeten ook iets achter de hand houden, als de fam. Goossens dit jaar voor kortere of langere tijd in ons midden zal zijn, D.V. Dit ziende, vertrouwen we voor het lopende jaar op een soortgelijke bereidheid, wat steun betreft. U weet toch het giro-nummer van de penningmeesteresse van de zendingscommissie? Het is 1768194. Noteert U het voor alle zekerheid. En noteer dan ook de hierboven genoemde bijeenkomst te Amersfoort. Die is voor iedere belangstellende toegankelijk. Dus heus niet enkel voor kerkeraads-afgevaardigden en leden van zendingscommissies.

Tot ziens in Amersfoort!

Verantwoording giften t.b.v. Soemba

In de periode sept. t.m. dec. 1977 werd van particulieren ontvangen:

HA te DenH 25,—; JHB te Z 4 x 12,50; CB te W 25,—; AvdB te D 75,—; Mw GB te B 20,— + 25,— + 2 x 30,—; MwTB-B te B 130,— + 3 x 30,—; MJB te D 2 x 30,—; HWB te A 25,—;

MwRB-S te G 30,—; JB te W 30,—; MwJMB-V te R 100,—; RGvD te R 20,—; PvD te B 20,—; MwDW te A 25,—; TH te R 75,—; JdeJ te U 3 x 15,—; MdeJ te R 2 x 7,50; MwDFK te NwB 50,—; CWK te V 50,—; AM te R 25,—; MwSP te L 50,—; JV te B 200,—; HV te D 50,—; KV te H 50,— + 11,—; ABvW te V 4 x 12,50; AW te H 10,—. Voor de vakantiereis van Paul en Kees Goossens werd nog ontvangen van Mw. JJHS te A 500,—.

Allen heel veel dank voor Uw giften. Mogen wij ook in 1978 op Uw steun blijven rekenen?

De penningm.esse

kerknieuws

BEROEPEN te Arnhem: Ds K. B. Holwerda te Doorn; te Bunschoten-Spakenburg (vak. Ds W. v. d. Lingen): Ds H. van Tongeren te Maassluis.

PREEKCONSENT — Door de kerken in de regio Arnhem is in haar vergadering van 1 maart jl. preekconsent voor de tijd van één jaar verleend aan de Heer J. H. Weijdenberg, Mauvestraat 93 te Apeldoorn.

ONTMOETINGS-DAG-1978

op D.V. zaterdag 22 april 1978 in de IJSSELHAL te Zwolle. Aanvang 10.30 uur.

De Ontmoetingsdag-1977 in Dronten is voor duizenden van onze broeders en zusters een fijne belevenis geworden. En wat was er veel jeugd!

De vraag op die dag gesteld, of er animo volgend jaar, kreeg algemeen bijval en was voor *weer* een ontmoetingsdag, D.V. we vonden vrijmoedigheid om opnieuw tot het beleggen van een Ontmoetingsdag te besluiten.

Moge het weer een dag worden van vreugdezang en lof; een dag waarop wij gesterkt worden en bemoedigd in de gemeenschap met de Here en met elkander.

Leven in de eindtijd. Dat is het thema van de Ontmoetingsdag-1978.

In de morgenvergadering spreekt Prof. dr Ir. E. Schuurman over het onderwerp: „Leven in een spektakelmaatschappij”. — De moderne mens tot verbijstering gebracht. (zie Deut. 28 : 20, 28 en 29) — Daarna is het woord aan ds G. van den Brink die als titel koos: „Leven in geloof, hoop en liefde.” — De mens die leven en vrede vindt. (zie Rom. 8 : 6) — Leiding van de Ontmoetingsdag: ds H. van Tongeren.

Middagpauze van ongeveer 12 uur tot 14.30 uur.

Tijdens deze pauze is er volop gelegenheid om bekende en onbekende broeders en zusters uit andere delen van het land te ontmoeten. In de grote IJsselhal is ruimte genoeg om een wandeling te maken. Er zijn twee muziekprogramma's en er is een „Markt” voor o.a. allerlei informatie.

In de middagsamenkomst is het woord aan Prof. dr W. van 't Spijker, hoogleraar aan de Theologische Hogeschool van de Chr. Geref. Kerken. We hebben hem uitgenodigd, omdat ongetwijfeld velen van ons het prettig zullen vinden, een van de professoren te ontmoeten, die onderwijs geven ook aan onze aanstaande predikanten. We hebben aan Prof. Van 't Spijker, die op die dag onze gast is, niet de last willen opleggen voor ons een redevoering te houden. We vroegen hem om een causerie, een kort woord en we vonden hem bereid dat voor ons te spreken.

Er zal in die middagvergadering ook een vraaggesprek zijn tussen ds A. H. Reitsma, predikant voor de missionaire arbeid in Zuid-Afrika en Ad de Boer van de E.O.

Het grootste deel van de middagsamenkomst is gereserveerd voor samenhang. De korte verbindende tekst (gesproken door ds Van Tongeren) richt zich vooral op de jeugd.

Muziekgroepen, koren, solisten, graag uw aandacht!

In veel gemeenten zijn muziekgroepen en groepjes en jongelui die (modern of klassiek) goed een instrument kunnen bespelen. In de lange middagpauze van 2½ uur is er voor deze groepen, koren en solisten gelegenheid, voor belangstellenden op te treden. Er zijn ditmaal twee pauze-muziekprogramma's: één program voor klassieke muziek in de bovenzaal van de IJsselhal en een program voor elektronische instrumenten in de Aula van het Carolus Clusius College, vlakbij de IJsselhal. Alle opgaven tot deelneming zo spoedig mogelijk aan ir. J. Mulder, Boschdijk 380, Eindhoven. Tel. 040-444429.

Chèche (kinderen van 0-4 jaar)

Ouders met kinderen voor de chèche: graag vroegtijdig aanwezig. Moeten de kinderen tussen de middag slapen, willen de ouders dan een bedje meebrengen? Ook speelgoed s.v.p. Box hoeft niet meegebracht te worden. Kinderen die niet hoeven te slapen moeten aan het eind van de morgenvergadering door ouders worden afgehaald en kunnen voor het begin van de middagsamenkomst weer in de chèche worden gebracht. **Informatie chèche:** mevr. J. van Hoffen-Bosch, Sofiastraat 18, Zwolle, tel. 05200-18824.

Ook ditmaal worden er fijne kinderprogramma's gegeven onder deskundige leiding.

Kinderprogramma I. (4 t.m. 7 jaar)

U doet uzelf en iedereen een plezier als u wat ruim op tijd kunt komen. Dus b.v. rond 10 uur. Dan kunnen de ouders hun kinderen voor het begin van het kinderprogramma nog rustig laten drinken en naar toilet laten gaan. En de ouders kunnen nog een kopje koffie pakken aan een van de vele koffietentjes in de hal. Kinderen jaszjes laten aanhouden en ze vervolgens brengen naar de Bovenzaal in de IJsselhal. Daar krijgt u verdere richtlijnen. Bij het tafeltje waar u uw kinderen hebt gebracht, dáár ze ook weer ophalen na afloop van het morgenprogramma in de grote hal. 's Middags precies hetzelfde.

Kinderprogramma II (8 t.m. 11 jaar)

Ouders brengen hun kinderen in de IJsselhal naar de hoek (volg de borden!) waar de kinderen door leidsters Kinderprogram worden meegenomen naar het Carolus Clusius College, Veerallee 17. Dat is vlakbij de IJsselhal. Om de tocht

erheen en terug vlot te doen verlopen, pendelen er autobussen. Ouders: uw kinderen na afloop van de morgenvergadering weer ophalen op hetzelfde punt in de IJsselhal, waar u ze aan de leidsters toevertrouwde. 's Middags precies hetzelfde.

Informatie over de beide kinderprogramma's: mevr. Godschalk-van Muijden, Bernarddreef 3, Veldhoven. Tel. 040-538370.

Tienerprogram (12 t.m. 15 jaar)

In de morgen zal er een apart tienerprogram zijn in zaal „Derboven”, vlakbij de IJsselhal. Aanvang 10.30 uur. Samenhang. Voor de jeugd van deze leeftijdsgroep zal een samenvatting worden gegeven van hetgeen in de IJsselhal door beide sprekers wordt gezegd, waarna in discussiegroepen hierover verder wordt gesproken. Informatie: mevr. M. Vrijmoeth-de Jong, Frederiksplein 10, Zwolle. Tel. 05200-13577.

Waar ligt de IJsselhal?

De IJsselhal ligt tegen de (verhoogde) grote verweersweg Amersfoort-Zwolle-Meppel en wel precies op het punt, waar de spoorlijn Zwolle-Kampen onder deze weg doorgaat. U kunt op dat punt echter niet van de grote weg af. Op de ANWB-borden binnen Zwolle ziet u de richting naar de IJsselhal aangegeven. De IJsselhal is 10 minuten lopen vanaf Station-N.S.

Huishoudelijk — U kunt uw eigen lunchpakket meenemen. Er zijn stands waar koffie, soep en frisdranken verkocht worden. Ook broodjes. Er is een groot restaurant (700 plaatsen).

Accomodatie — Er zijn veel meer stoelen (kuisstoelen) en naar verhouding minder tribune-plaatsen dan vorig jaar in Dronten wel het geval moest zijn. Ook is het aantal toiletten beduidend groter. Garderobe en toiletten niet gratis.

Kontaktpersonen

In verband met de vorige Ontmoetingsdag hebben wij in iedere Gemeente toen een broeder of zuster gezocht die als kontaktpersoon wilde fungeren. Wanneer deze personen dit nog kunnen en willen doen, willen wij hen verzoeken ook ditmaal deze taak op zich te willen nemen. Wil anders de kerkeraad iemand in de Gemeente verzoeken, dit belangrijke werk over te nemen?

Het is de bedoeling dat de kontaktpersoon zo spoedig mogelijk, nl. voor of op 1 april a.s. schriftelijk aan onderstaand adres opgeeft, op hoevelen wij in Zwolle hebben te rekenen. Daarbij vermelden s.v.p. hoeveel volwassenen, hoeveel kinderen voor de chèche (0-4 jaar); hoeveel voor Kinderprogram I (4 t.m. 7 jaar); hoeveel voor Kinderprogram II (8 t.m. 11 jaar); en hoeveel voor het Tienerprogram (12 t.m. 15 jaar).

Aan de kontaktpersonen wordt verzocht deze opgave te doen voor of op 1 april a.s. aan de fam. D. Mak, Tesselschadestraat 33, Zwolle. Tel. 05200-35074.

U begrijpt dat er aan de organisatie van onze Ontmoetingsdag heel wat vastzit. Wilt u het daarom de kontaktpersonen mogelijk maken, tijdig hun opgave te doen?

Informatie-adres Stands „Markt” is de heer T. Altena, Schipbeekstraat 39, Enschede. Tel. 053-324513.

Geve de Here ons een fijne Ontmoetingsdag, tot Zijn lof!

Werkgroep Ontmoetingsdag-1978

R.P.F. Jongerencongres

De Werkgroep R.P.F.-jongeren Groningen organiseert op D.V. zaterdag, 11 maart een jongerencongres in het Centrum „De Deel”, Stationsweg 147 te Zuidlaren. Aanvang 10.00 uur.

Sprekers: Ds Jaap Zijlstra, onderwerp: „De Bergrede”. Meindert Leerling, onderwerp: „Hier sta ik, ik kan niet anders”.

Over beide onderwerpen zal een bespreking m.m.v. een forum plaatsvinden.

VERSCHEENEN:

I en II KONINGEN

door Ds. C. Vonk

440 bladzijden - Prijs f 44,—

Gaarna zenden wij U een volledig prospectus over de delen die in de reeks „De Voorzeide Leer” reeds verschenen zijn.

Liebeek & Hooijmeijer b.v.

SINGEL 55 - BARENDRECHT
POSTREKENING 216828

De kerkeraad van de Gereformeerde kerk te 's-Gravenhage deelt hierbij mede, dat de HEERE uit ons midden heeft weggenomen onze medebroeder

Pieter Cornelis Kop

op de leeftijd van 58 jaar.

Hij was 4 december 1977 bevestigd als ouderling, maar door een plotseling opkomende, ernstige ziekte heeft hij dit ambtswerk niet kunnen aanvangen. Het was zijn lust bezig te zijn in de dienst van zijn Hemelse Vader.

Trooste de HEERE zijn vrouw en kinderen.

Namens de kerkeraad,
Ds J. D. Janse, voorzitter
IJ. Jacobs, secretaris

's-Gravenhage, 4 maart 1978

**PLAATS
UW FAMILIEBERICHTEN
IN DIT BLAD!**

REFORMATORISCHE POLITIEKE FEDERATIE

JONGEREN-CONGRES

op 11 maart in Centrum „De Deel”, Stationsweg 147, Zuidlaren.

PROGRAMMA

's Morgens **Ds. JAAP ZIJLSTRA**
aanvang 10 uur Thema: „De Bergrede”

FORUM
Koffiepauze
Film „INSPRAAK IN OPSPRAAK”

Middagpauze Koffie en broodjes aanwezig

's Middags **MEINDERT LEERLING**
aanvang 14 uur Thema: „Hier sta ik, ik kan niet anders”

FORUM
Sluiting door Ds D. v. da Wetering uit Vreischeloo

Forumleden o.a. K. Hamstra (Wagenborgen), Aat Wagenaar (Mijdrecht), drs W. Meijer (Heerde), Albert Jan Maat (Groningen), ds Huizinga (Nieuwe Pekela).

Voor nadere informatie:

H. Werkman, Leeuwerikhof 14, Ten Boer, tel. 05902-2319 - A. J. Maat, Canadalaan 87, Groningen, tel. 050-256435.

Kerkdienst met dr F Schaeffer

ZONDAG 12 MAART D.V.

om 7 uur n.m. in de

WILHELMINAKERK - BLEKERSDIJK 41 - DORDRECHT
(omgeving Centraal Station)

In deze dienst zal voor U worden gezongen en gemusiceerd. Na afloop van de dienst is er gelegenheid tot koffie drinken en discussie.

Ds Schaeffer wordt in het Nederlands vertaald.

Medewerking wordt verleend door Ds M. Cornelisse van Dordrecht/Zwijndrecht en de plaatselijke Youth for Christ.

WEZEP (Gld.)

Het Bestuur van de Stichting voor Kleuteronderwijs op Gereformeerde Grondslag, roept sollicitanten op voor de functie van:

HOOFDLEIDSTER

m.i.v. het cursusjaar 1978/79,

aan de twee-klassige kleuterschool „Blij Begin”.

Vereist wordt: akte A en B en C.K.O.

Om voor een vaste aanstelling in aanmerking te komen verlangen wij dat u belijdend lid bent van de Geref. Kerk Vrijg. buiten verband.

Sollicitaties kunt u richten aan de secretaris van het Bestuur: H. Zwanepol, Ruitersveldweg 86, Wezep.

„LEEDESTEIN”

Bijzonder-neutrale school voor Beroepsopleiding

Molenlaan 1, LEERDAM. Telefoon 03451 - 2691

vraagt per 1 augustus 1978 een

LERARES/LERAAR A.V.O.

Wij zoeken iemand met enige ervaring.

Onze nieuwe school telt 400 leerlingen en heeft een afdeling L.H.N.O. en I.H.N.O. In het 3e en 4e jaar hebben we differentiaties voor kantoorpraktijk, winkelpraktijk, zorgvakken en naaldevakken.

Leerdam is een rustig stadje en ligt op de grens van de randstad.

Het openbaar vervoer geeft goede verbindingen en per auto zijn diverse grote steden met een half uur rijden te bereiken.

Huisvesting is als regel geen probleem.

Voor inlichtingen kunt u zich wenden tot de directie, school 03451-2691 of privé, de heer F. M. M. Golverdingen 03458-1708 of de heer A. Keppel, 03451-5223.

Sollicitaties gaarne binnen 10 dagen na het verschijnen van dit blad aan de voorzitter van het bestuur, mevr. M. Wieringa-Spronk, p/a Postbus 47, Leerdam.

Al geruime tijd is de

Bijbel Nieuwe Vertaling met Psalmen Nieuwe Berijming,
formulieren en liturgie uitverkocht.

Wij kunnen nog een aantal exemplaren leveren.

Prijs f 44,50 (incl. verzendkosten f 49,50)

Formaat: 18 x 11 cm (Major)

Uitvoering: kunstleideren band, kleursnee.

Bij afname van de hele partij (± 65 ex.) aanzienlijke korting.

G. BOS Boekhandel BV

OUDESTRAAT 41-43 — 8261 CD KAMPEN — TELEFOON 05202 - 12185

Voor al uw

handels- en familiedrukwerk - boeken en folders

is uw adres

DRUKKERIJ „STEENBERGEN”

Nooitgedacht 3 - Zeist

Redactieleden:

Ir. A. W. Biersteker; Drs H. de Jong; Mr. dr J. Meulink; D. W. L. Milo; Ds E. R. Postma

Adres van de Redactie:

Ds K. Muller, Riouwstraat 59, 1521 SC - Wormerveer
Tel. 075-282589.

Adres voor de rubriek Kerknieuws:

Ds O. Mooiweer, Volksparksingel 45, Enschede, tel. 053-310259

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”, Nooitgedacht 3, Zeist, tel. 03404 - 12452.

Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.

Abonnementenadministratie:

Kon. Wilhelminalaan 38, Leersum, tel. 03434-4288

Abonnementsprijs:

f 39,— per jaar of f 20,— per halfjaar.

Buitenland f 45,— per jaar of f 60,— per luchtpost.

Giro 40 49 45.

Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 dec. eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 november.